

**«تحلیل امکان حقوقی توسل به
«مقرره مسدودسازی» توسط اتحادیه اروپا و برخی
کشورها برای مقابله با تحریم‌های ایالات متحده»**

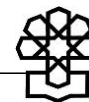
معاونت پژوهش‌های سیاسی - حقوقی
دفتر: مطالعات حقوقی

کد موضوعی: ۲۴۰
شماره مسلسل: ۱۵۹۲۹
تیرماه ۱۳۹۷

به نام خدا

فهرست مطالب

۱.....	چکیده
۱.....	مقدمه
۸.....	نتیجه گیری
۸.....	پیشنهادها
۹.....	منابع و مأخذ

«تحلیل امکان حقوقی توسل به «مقرره مسدودسازی»
توسط اتحادیه اروپا و برخی کشورها برای مقابله با
تحریم‌های ایالات متحده»

چکیده

از زمان خروج ایالات متحده از برجام، مواردی به‌عنوان راه‌های پیشنهادی برای مذاکره با اروپا مطرح شده‌اند. یکی از راه‌هایی که تصور می‌شود اتحادیه اروپا می‌تواند با توسل به آن تا حدودی مانع از اثرگذاری تحریم‌های ایالات متحده شود «مقرره مسدودسازی» است. این مقرره در واقع یک نوع اقدام متقابل است. در این گزارش تلاش خواهد شد تا سابقه اقدامات متقابل اتحادیه اروپا در برخورد با این دست از قوانین و مقررات ایالات متحده تبیین شود و مبانی حقوقی آن روشن گردد. در نتیجه، امکان توسل اتحادیه اروپا به چنین مبانی حقوقی بعد از بازگرداندن تحریم‌ها توسط ایالات متحده مورد سنجش قرار می‌گیرد و قوت آنها و امکان تکیه بر آنان توسط جمهوری اسلامی ایران بازنمایی می‌شود. پیش‌تر گفتنی است، تمام این نکات در پرتو اراده سیاسی و اراده تقابل اتحادیه اروپا با ایالات متحده و قدرت چانه‌زنی جمهوری اسلامی ایران معنا می‌یابند و در این گزارش فارغ از امکان عملی یا اراده کشورهای اروپایی برای استفاده از این ابزار، صرفاً به ابعاد حقوقی و امکان استفاده از آن از نظر حقوقی پرداخته می‌شود.

مقدمه

به‌طور منطقی و مبتنی بر اصول حقوقی، اجرای قوانین و قواعد محدود به مرزهای یک کشور است. این مرزها شامل مرز هوایی، زمینی و دریایی می‌شود. هرچند این اصل استثنائاتی نیز دارد. از جمله این استثنائات می‌توان به ملتزم بودن کشتی‌ها در دریای آزاد به تبعیت از قواعد کشور صاحب پرچم اشاره کرد. با این حال در چند دهه اخیر برخی از کشورها و در رأس آنها ایالات متحده دست به تصویب قوانینی زده‌اند که قلمروی اجرایی آنها فراتر از مرزهایشان است. به‌طور اصطلاحی به این دست از قوانین، قوانین فراسرزمینی^۱ اطلاق می‌شود.

قوانین ناظر بر اعمال مجازات نسبت به اتباع کشورهای خارجی در صورت عدم تبعیت از قوانین و مقررات داخلی ایالات متحده یکی از عمده‌ترین مصادیق قواعد فراسرزمینی و اعمال فرامرزی حاکمیت است. وضع و اجرای این قوانین توسط ایالات متحده در خصوص جمهوری اسلامی ایران، سابقه‌ای چندین ساله دارند. در دهه ۱۹۹۰ قرن گذشته میلادی، قوانین فراسرزمینی در ایالات متحده وضع شدند که هدف آنها مجازات اتباع کشورهای خارجی بوده است که در برخی از صنایع اصلی ایران مانند صنعت نفت سرمایه‌گذاری کرده و مراودات اقتصادی دارند. مهمترین و اولین مصداق این نوع از قوانین، قانون تحریم‌های ایران در سال ۱۹۹۶ است.^۱ گفتنی است این قانون یکی از قوانین ایالات متحده بود که متعاقب برجام با تعدیلاتی روبرو شد.^۲

بند اول - مفهوم، مبانی و تاریخچه قوانین و مقررات فراسرزمینی

اجرای قوانین فراسرزمینی ملی یکی از بحث برانگیزترین موضوعات مربوط به نظم اقتصادی بین‌المللی است. اجرای قوانین فراسرزمینی به معنای آن است که قوانین ملی یک کشور نسبت به اعمالی که جزئاً یا کلاً خارج از سرزمین تحت صلاحیت آن کشور رخ داده‌اند، اعمال شود.^۳ بسیاری از کشورها دارای قوانینی هستند که اجرای آنها فراسرزمینی تلقی می‌شود، اما درجه این نوع از اعمال فراسرزمینی متفاوت است. درواقع کشوری که به وضع و اعمال قوانین فراسرزمینی مبادرت می‌نماید از طرفی، آثار اقدامات انجام شده در خارج از قلمرو سرزمینی خود را بسیار موسع قلمداد می‌کند و براساس این نوع تفسیر دست به وضع مقررات و اجرای آنها می‌زند و از طرف دیگر، قصد دارد تا مرتکبان آن اعمال را مجازات کند.

اساساً وضع قوانین فراسرزمینی براساس یکی از سه مبنای متفاوت زیر صورت می‌گیرد:

اول - منافع ملی یک کشور؛ درواقع براساس اینکه یک کشور تشخیص دهد در امری دارای منافع خاصی است مبادرت به وضع چنین قوانین و مقرراتی می‌کند.

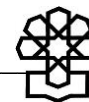
دوم - مشترکات جهانی؛ مواردی مانند حفاظت از محیط زیست در زمره مصادیق این مفهوم است. ازجمله مقرراتی که در این راستا وضع شده است، قواعد تجارت انتشار^۴ اتحادیه اروپا و اعمال آن نسبت به انتشار گاز ازسوی هواپیماهای کشورهای مختلف حتی بر فراز دریاهای آزاد است. تمام هواپیماهایی که به اروپا تردد دارند یا از اروپا به مقصد دیگری رهسپار هستند باید مجوزهای انتشار را

1. IRAN SANCTIONS ACT OF 1996 [As Amended Through P.L. 114-277, Enacted December 15, 2016].

۲. مراجعه شود به پاورقی شماره ۷ صفحه ۴۲ قطعنامه ۲۲۲۱ قطعنامه شورای امنیت.
<http://unscr.com/en/resolutions/doc/2231>

3. J Basedow, 'Private Law Effects of Foreign Export Controls, an International Case Report' (1984) 27 GYIL 109.

۴. مفهوم تجارت انتشار ناظر بر امکان دادوستد بر روی میزان انتشار گازهای گلخانه‌ای است. درواقع متعاقب این مفهوم، انتشار گازهای گلخانه‌ای ازسوی کارخانه‌ها و فعالیت‌های تجاری به یک کالای تجاری و قابل معامله تبدیل شده است.

دریافت کنند که این امر موجب تحمیل هزینه‌های مضاعفی برای آنها شده است. این مقررہ موجبات اعتراض‌های گسترده را فراهم کرده است.^۱

سوم - منافع جامعه بین‌المللی؛ مواردی مانند موضوعات حقوق بشری به نوعی تلقی می‌شوند که منفعت جامعه بین‌المللی در آنهاست و برای صیانت از آنها قوانینی وضع می‌شود که اجرای آنها فراسرزمینی است.

اثر اجرای قوانینی که به‌صورت فراسرزمینی وضع شده‌اند آن است که تابعان، با عدم قطعیت مواجه می‌شوند. به‌طور منطقی هر شخصی که در سرزمین یک کشور فعالیت دارد، تحت حکومت قوانین همان کشور است و با نظر به رعایت آن قوانین عمل خواهد کرد. درحالی که اگر قوانین یک کشور دیگر به نحوی وی را مقید یا محدود سازد نخواهد توانست تبعات اعمال خود را به راحتی و به‌طور کامل پیش‌بینی کند. در چنین مواردی علاوه بر «رقابت تقنینی»^۲ بین دو کشور، موضوع دیگری نیز بروز می‌کند. موضوع دوم عبارت است از: «انتخاب سودآور»^۳. درواقع کنشگر و فعال اقتصادی به دنبال سرزمینی خواهد بود که منافع ناشی از فعالیت وی در آنجا به بهترین نحو و به بیشترین میزان تأمین شود و احتمال تحمیل آثار جانبی مضاعف در آنجا وجود نداشته باشد.

یکی از مصادیق بارز این نوع از قوانین و اتخاذ سیاست‌های تقنینی موسع، تصویب قانون هلمز برتون ۱۹۹۶^۴ توسط ایالات متحده است. این قانون برای تحت فشار قرار دادن تجارت خارجی کوبا وضع شده است. مصداق دیگر این نوع از قوانین، قانون تحریم ایران و لیبی است که بعدها با خروج مقررات ناظر بر لیبی به قانون تحریم ایران بدل شد.^۵ این رویکرد خصمانه ایالات متحده نسبت به جمهوری اسلامی ایران با وضع قانون «تحریم‌های جامع، بی‌بهره‌سازی و پاسخگویی ایران»^۶ شدت یافته است.

رویکرد ایالات متحده برای وضع چنین قوانینی، مبارزه و مقابله با ساختار حکومت‌هایی بوده است که با آنها دارای اختلافات ایدئولوژیک است. درواقع قانون مقابله با تجارت کوبا در جهت تضعیف یک حکومت کمونیستی و قانون تحریم ایران در جهت مقابله با یک حکومت اسلامی است.

زمانی که اختلافات مربوط به رقابت تقنینی و دفع آثار قوانین فراسرزمینی به حد اعلای خود می‌رسند، مقررات مسدودسازی وضع می‌شوند. این نوع از مقررات به عدم متابعت از قوانین فراسرزمینی دستور می‌دهند. یکی دیگر از واکنش‌هایی که ممکن است در قبال این دست از قوانین رخ

1. ECJ Case C-366/10 Air Transport Association of America (21 December 2011); see B Mayer, 'Case Note' (2012) 49 CML Rev 1113 ff.

2. Regulative Competition

3. Lucrative Choice

4. The Cuban Liberty and Democratic Solidarity (Libertad) Act (Mostly Referred to as Helms-Burton-Act) of 1996.

5. Iran and Libya Sanctions Act of 1996 (since 2006 the Iran Sanctions Act).

6. Comprehensive Iran Sanctions, Accountability, and Divestment Act of 2010 (CISADA).

دهد، وضع «قوانین تقابلی»^۱ است. این نوع از قوانین به جبران منافع محدود شده ناشی از اجرای قوانین فراسرزمینی مبادرت می‌نمایند.

متعاقب اختلافات حقوقی به وجود آمده متأثر از وضع قوانین فراسرزمینی، میان ایالات متحده آمریکا و کشورهای اتحادیه اروپا، مذاکراتی بین این دو در جهت پایان بخشیدن به اختلافات انجام شد. در همین راستا کنگره آمریکا به رئیس‌جمهور اجازه داد تا به صورت موردی، تحریم‌ها را کنار بگذارد.^۲ گفتنی است اثر این نوع از مجوزهای موردی کانالیزه شدن مرادفات و قابلیت ردگیری و پیگیری آنهاست، اما به طرف‌های روابط تجاری کشور اجازه می‌دهد تا از جریان مرادفه مربوطه اطمینان حاصل کنند و از آثار احتمالی ناشی از مرادفه تجاری با اشخاص مندرج در فهرست SDN رهایی یابند.

بند دوم - مقابله با اجرای قوانین فراسرزمینی

مقابله با اجرای قوانین فراسرزمینی در دو سطح قابل رؤیت است. کشورها هم در قالب جمعی تلاش نموده‌اند تا آثار چنین قوانینی را خنثی کنند و هم در فرآیند تقنینی داخلی خود به وضع مقررات پرداخته‌اند.

الف) مقررده اتحادیه اروپا

مقررده مسدودسازی اتحادیه اروپا که ابتدا برای مقابله با شناسایی قوانین ایالات متحده در محدودسازی تجارت کوبا وضع شد، بعداً در خصوص اقدامات محدودساز در برابر تجارت با ایران نیز اعمال شد.^۳ این مقررده اشاره داشته است که قوانین و مقررات مشمول این سند در پیوست آن مشخص خواهند شد و این امکان وجود دارد که تعداد آنها کم یا زیاد شود. این مقررده همچنان لازم‌الاجراست و در سال ۲۰۱۴ نیز برای آخرین بار اصلاح شده است.^۴ البته همچنان اسناد ضمیمه شده‌ای که مشمول این مقررده می‌شوند همان موارد قبلی هستند که عبارتند از سه قانون و یک مقررده ایالات متحده که تنها قانون مربوط به جمهوری اسلامی ایران، قانون تحریم ایران و لیبی سال ۱۹۹۶ است.^۵ این قانون به محدودیت سرمایه‌گذاری در حوزه نفت ایران مربوط می‌شود. این درحالی است که دامنه تحریم‌های ایالات متحده بعد از سال ۲۰۱۰ بسیار گسترده شده است.

1. Claw-Back Statutes

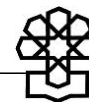
ترجمه تحت اللفظی این عبارت، «قوانین پنجه درافکنی» یا «قوانین پنجه در پنجه انداختن» است.

2. Matthias Herdegen, Principles of International Economic Law, 2013, Oxford University Press, p 79.

3. Council Regulation (EC) No 2271/96 of 22 November 1996 protecting against the effects of the extra-territorial application of legislation adopted by a third country, and actions based thereon or resulting therefrom [1996] OJ L 309/1.

4. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:31996R2271>

5. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52015PC0048>

مطابق با مقررۀ اروپا، اشخاصی که از اجرای قوانین فراسرزمینی یک کشور متضرر می‌شوند می‌توانند با مراجعه به دادگاه‌های کشورهای عضو اتحادیه اروپا که در آنجا فعالیت می‌کنند یا دارای اموال هستند اقامه دعوی کنند. خسارات این اشخاص از طریق مصادره اموال یا فروش دارایی‌های کشور واضع این نوع از قوانین، پرداخت خواهد شد.^۱ جان مایه این مقررۀ، پاراگراف زیر است:

«این مقررۀ هرجایی که یک کشور ثالث قانون یا مقررۀای وضع کرده است که هدف آن به نظم در آوردن اقدامات اشخاص حقیقی و حقوقی در سرزمین تحت صلاحیت یکی از اعضاست و اجرای آنها نقض حقوق بین‌الملل است و نظم حقوقی مستقر در جامعه و منافع اشخاص حقیقی و حقوقی را متأثر می‌سازد یا احتمال متأثر ساختن آنها وجود دارد، حمایت خود را جاری می‌کند و آثار سوء این قوانین را خنثی می‌نماید».^۲

هدف چنین مقررۀای آن است تا از اشخاص اروپایی که در تجارت بین‌الملل یا جریان سرمایه‌گذاری با یک کشور ثالث (خارج از اتحادیه اروپا) نقش دارند در مقابل قوانین و مقررات فراسرزمینی کشورهای دیگر محافظت شود. اما باید خاطر نشان ساخت که قید «نقض حقوق بین‌الملل» حاکی از آن است که قوانینی که متعاقب سازوکارهای بین‌المللی مانند قطعنامه‌های شورای امنیت وضع می‌شوند و اثر فراسرزمینی دارند از شمول این مقررۀ خارج هستند. در واقع اجرای قوانینی که براساس مبانی مستقر بین‌المللی وضع شده‌اند موجبات تعارض صلاحیت بین کشورهای مختلف جهان را فراهم نمی‌آورد تا بر آن اساس، مقررات مسدودسازی به مرحله اجرا درآیند.

در راستای وضع قانون محدودسازی تجارت کوبا، شرکت پی‌پال^۳ که یک شرکت آمریکایی ارائه خدمات پرداخت در تجارت اینترنتی است از کشور آلمان خواست تا برای ادامه همکاری، از عرضه کالاهای کوبایی خودداری کند. در واقع این درخواست به معنای آن بود که کشورهای عضو اتحادیه اروپا از اجرای «مقررات مسدودسازی»^۴ اتحادیه خودداری کنند.

گفتنی است مطابق با اعلام برخی مقامات اتحادیه اروپا، آنها قصد دارند با خروج ایالات متحده از برجام از سازوکارهای مسدودسازی استفاده کنند.^۵

1. Council Regulation (EC) No 2271/96 of 22 November 1996 protecting against the effects of the Extra-territorial Application of Legislation adopted by a Third Country, and Actions Based Thereon or Resulting Therefrom [1996] OJ L 309/1, article 6.

2. *Ibid*, Preamble

3. Paypal

4. Blocking Regulation

5. the European Commission President, Jean-claude Juncker <https://www.theguardian.com/world/2018/may/17/maersk-tankers-pull-out-of-iran-in-blow-to-nuclear-deal>

ب) مقررات ملی

از مصادیق قوانین مقابله‌ای ملی می‌توان به قانون بریتانیا مصوب سال ۱۹۸۰ اشاره کرد. این قانون که به‌عنوان بخش ششم قانون حمایت از منافع تجاری به تصویب رسیده است مربوط به حمایت از کسانی است که به‌واسطه احکام قضایی در سرزمین‌های دیگر، مجبور به پرداخت خسارات گسترده‌ای شده‌اند.^۱ همچنین قانون فرانسه تحت عنوان اسناد و اطلاعات^۲ نیز که در سال ۱۹۸۰ به تصویب رسیده است دارای محتویات مشابهی با قانون بریتانیا است. یکی از اساسی‌ترین مندرجات این نوع از قوانین، ممنوعیت ارائه مدارک و ادله به دادگاه‌های خارجی است. در واقع دادگاه کشوری که به اجرای قوانین فراسرزمینی خود مبادرت می‌کند برای اعمال مجازات بر اشخاصی که قوانین متبوعش را نقض کرده‌اند، محتاج دریافت ادله و اطلاعات است. از این‌رو کشورهای مثل بریتانیا و فرانسه که به وضع قوانین متقابل مبادرت کرده‌اند با ممنوعیت ارائه این نوع از اسناد و ادله در پاسخ به درخواست دادگاه‌ها، مانع از تکمیل پرونده می‌شوند.^۳ در همین راستا، دیوان عالی کشور فرانسه در سال ۲۰۰۷ نشان داده است که امکان تحت تعقیب قرار گرفتن به جهت نقض این قانون، وجود دارد و این امر یک موضوع غیرممکن نیست.^۴

بند سوم – محدودیت‌های مقرر مسدودسازی اتحادیه اروپا

مقرر اتحادیه اروپا از چند جهت دارای ایراد و محدودیت است. در این بند تلاش می‌شود تا هریک از این موارد مشخصاً توضیح داده شود.

الف) ابهام

مهمترین ایراد مقرر اتحادیه اروپا آن است که مشخص نیست آیا نسبت به تمام مبادلات اعمال می‌شود یا خیر. مقرر عنوان کرده: «اگر عدم اجرای قواعد ایالات متحده منتج به خسارت شدیدی شود، اجرای این مقرر متوقف می‌شود».^۵ در صورتی که این عبارت در مقرر توضیح داده نشده است و بسته به تفسیر قضایی است.

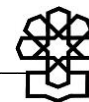
1. JE Neuhaus, 'Power to Reverse Foreign Judgements: The British Claw-back Statute under International Law' (1981) 81 Colum L Rev 1097.

2. French law No 80-538 of 11 July 1980.

3. Pierre Grosdidier, The French Blocking Statute, The Hague Evidence Convention, and the case law: Lessons for French Parties Responding to American Discovery, Haynes and Boone, LLP 2014, p. 3.

4. 5 In re Advocate Christopher X, Cour de cassation [Cass. Crim.], Paris, Dec. 12, 2007, Juris-Data No. 2007-83228

5. Council Regulation (EC) No 2271/96 of 22 November 1996 protecting against the effects of the Extra-territorial Application of Legislation Adopted by a Third Country, and Actions Based Thereon or Resulting Therefrom [1996] OJ L 309/1, article 5.

ب) تحمل ریسک

شرکت‌های اروپایی که قصد دارند با توسل به مقررہ مسدودسازی علیه ایالات متحده اقامه دعوی کنند، در واقع مقامات این کشور را به ستیزه می‌طلبند. از آنجا که مبادلات اقتصادی با جمهوری اسلامی ایران برای این شرکت‌ها دارای خطر خواهد بود که در نهایت می‌تواند به از دست دادن بازار ایالات متحده تبدیل شود؛ لذا استفاده از مقررات مسدودسازی ریسک دارد. این امکان وجود دارد که مقامات آمریکایی، متعاقب اقدام شرکت اروپایی از مجازات‌های سنگین‌تری علیه آن استفاده کنند.

ج) اجرای فردی مقررہ مسدودسازی

مقررہ مسدودسازی از کشورهای اتحادیه اروپا خواسته است تا هریک از آنها به صورت فردی آن را به اجرا درآورند. متعاقب این مقررہ تنها تعدادی از کشورهای اروپایی مجازات‌هایی را برای نقض قواعد مقررہ مسدودسازی در نظر گرفته‌اند. مشکل تنها به مسئله وضع مجازات محدود نمی‌شود و در عرصه اجرا نیز ابهام‌هایی به چشم می‌خورد. برای مثال، تا به حال هیچ کشوری در برابر نقض مقررہ مسدودسازی به تحمیل مجازات‌های وضع شده، مبادرت ننموده است.^۱

د) عدم جامعیت

مقررہ اتحادیه اروپا تنها شامل قانون تحریم ایران و لیبی مصوب ۱۹۹۶ (بعد از ۲۰۰۶ فقط ایران) است. برای اینکه مقررہ اتحادیه اروپا بتواند نسبت به تمام قوانین تحریمی ایالات متحده مشمول برجام اعمال شود باید قانون تحریم جامع ایران، پاسخگویی و بی‌بهره‌سازی،^۲ قانون مجوز دفاع ملی ۲۰۱۲ و قانون آزادی ایران و مقابله با اشاعه^۴ به فهرست قوانین مندرج در ضمیمه آن اضافه شود.^۵ در غیر این صورت جامع نخواهد بود. علاوه بر این قوانین، باید فرامین اجرایی نیز که در برجام مورد اشاره قرار گرفته است به فهرست ضمیمه این مقررہ اضافه شوند. این فرامین عبارتند از: ۱۳۵۷۴، ۱۳۵۹۰، ۱۳۶۲۲، ۱۳۶۴۵ و ۱۳۶۲۸.

1. Patrick Clawson, Tactical Issues Surrounding a U.S. Withdrawal from the Iran Nuclear Agreement, Policy Notes The Washington Institute For Near East Policy, 2018, PN51, p. 3.
2. Comprehensive Iran Sanctions, Accountability, and Divestment Act of 2010 (CISADA).
3. National Defense Authorization Act for Fiscal Year 2012 (NDAA).
4. Iran Freedom and Counter-Proliferation Act of 2012 (IFCA).
5. Richard Nephew and David Mortlock, Decertification of the JCPOA and the Risk of European Union "Blocking Regulations", 2017.

نتیجه‌گیری

کمترین تأثیر مقرر مسدودسازی با وجود تمام ابهامات و ایرادهای آنها این بوده است که ایالات متحده آمریکا و اتحادیه اروپا تا سال ۲۰۱۰ بر روی اینکه به صورت مشترک از اجرای قوانین خود تا حدود زیادی ممانعت نمایند، توافق کرده بودند. از همین رو در خصوص قانون تحریم ایران تا سال ۲۰۱۰ هیچ شرکت اروپایی به واسطه سرمایه‌گذاری در ایران، مجازات نشد. اما گفته شده است که در این سال رئیس‌جمهور سابق آمریکا با مذاکره با برخی از شرکت‌ها آنها را قانع کرد تا از بازار سرمایه‌گذاری ایران خارج شوند.^۱

مشکل اساسی موجود بر سر راه اجرای مقررات مسدودسازی در ابتدای امر، اراده سیاسی کشورهای اروپایی است. در مرحله بعد باید مشخص شود که آیا شرکت‌های تجاری، خواهان صرف هزینه و زمان برای جبران خسارات خود هستند. می‌دانیم که جبران خسارت در ذیل مقرر مسدودسازی مستلزم سپری کردن فرآیند قضایی و اخذ حکم برای جبران خسارات است. مرحله بعد از اخذ حکم، اجرای آن و طی فرآیند یافتن اموال از ایالات متحده است. این فرآیندها زمانبر بوده و زیان‌هایی را برای شرکت‌ها به بار خواهد آورد.

در نهایت باید متذکر شد که حتی در صورت وجود اراده سیاسی کشورهای اروپایی مبنی بر اجرای مقرر مسدودسازی اگر نگوییم شرکت‌های بزرگ تجاری که در دوران اجرای برجام به بازار جمهوری اسلامی ایران وارد شده‌اند نخواهند خواست تا محرومیت از بازارهای ایالات متحده را متحمل شوند باید گفت پذیرش چنین نتیجه‌ای توسط آنها محل تأمل است.

پیشنهادها

اولاً استفاده از مقرر مسدودسازی به تنهایی نمی‌تواند راهگشا باشد و در صورت اجرا تنها می‌تواند قدرت چانه‌زنی اتحادیه اروپا در تعامل با ایالات متحده را ارتقا بخشد.

ثانیاً برای اینکه مقرر مسدودسازی بتواند اثرگذاری هرچند محدودی داشته باشد باید به نحوی اصلاح شود تا شامل تمام قوانین و فرامین اجرایی ایالات متحده مندرج در برجام شود. این موارد عبارتند از:

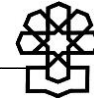
قانون تحریم جامع ایران، پاسخگویی و بی‌بهره‌سازی،^۲ قانون مجوز دفاع ملی ۲۰۱۲^۳ و قانون آزادی ایران و مقابله با اشاعه^۴ فرامین اجرایی ۱۳۵۷۴، ۱۳۵۹۰، ۱۳۶۲۲، ۱۳۶۴۵ و ۱۳۶۲۸.

1. Ibid.

2. Comprehensive Iran Sanctions, Accountability, and Divestment Act of 2010 (CISADA).

3. National Defense Authorization Act for Fiscal Year 2012 (NDAA).

4. Iran Freedom and Counter-Proliferation Act of 2012 (IFCA).

ثالثاً اتحادیه اروپا باید تمام اعضای خود را ملزم به وضع مجازات برای خودداری از اجرای مفاد مقررہ مسدودسازی نماید.

رابعاً ضروری است اصلاحاتی در مقررہ به عمل آید که قلمرو و دامنه آن را شفاف سازد.

منابع و مأخذ

1. IRAN SANCTIONS ACT OF 1996 [As Amended Through P.L. 114–277, Enacted December 15, 2016](since 2006 the Iran Sanctions Act).
2. <http://unscr.com/en/resolutions/doc/2231>.
3. J Basedow, 'Private Law Effects of Foreign Export Controls, an International Case Report' (1984) 27 GYIL 109.
4. ECJ Case C-366/10 Air Transport Association of America (21 December 2011); see B Mayer, 'Case Note' (2012) 49 CML Rev 1113 ff.
5. The Cuban Liberty and Democratic Solidarity (Libertad) Act (mostly referred to as Helms-Burton-Act) of 1996.
6. Matthias Herdegen, Principles of International Economic Law, 2013, Oxford University Press.
7. Council Regulation (EC) No 2271/96 of 22 November 1996 protecting against the effects of the extra-territorial application of legislation adopted by a third country, and actions based thereon or resulting therefrom [1996] OJL 309/1.
8. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:31996R2271>
9. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52015PC0048>
10. JE Neuhaus, 'Power to Reverse Foreign Judgements: The British Claw-back Statute under International Law' (1981) 81 Colum L Rev.
11. French law No 80–538 of 11 July 1980.
12. Pierre Grosdidier, The French blocking statute, The Hague Evidence Convention, and the case law: lessons for French parties responding to American discovery, Haynes and Boone, LLP 2014.
13. In re Advocate Christopher X, Cour de cassation [Cass. Crim.], Paris, Dec. 12, 2007, Juris-Data No. 2007-83228
14. Patrick Clawson, Tactical Issues Surrounding a U.S. Withdrawal from the Iran Nuclear Agreement, Policy Notes the Washington institute for Near East Policy, 2018, PN51.
15. Comprehensive Iran Sanctions, Accountability, and Divestment Act of 2010 (CISADA).
16. National Defense Authorization Act for Fiscal Year 2012 (NDAA).
17. Iran Freedom and Counter-Proliferation Act of 2012 (IFCA).
18. Richard Nephew and David Mortlock, Decertification of the JCPOA and the Risk of European Union "Blocking Regulations", 2017.
19. <https://www.theguardian.com/world/2018/may/17/maersk-tankers-pull-out-of-iran-in-blow-to-nuclear-deal>

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۵۹۲۹

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: «تحلیل امکان حقوقی توسل به «مقررہ مسدودسازی» توسط اتحادیه اروپا و برخی کشورها برای مقابله با تحریم‌های ایالات متحده»

نام دفتر: مطالعات حقوقی (گروه حقوق بین‌الملل)
تهیه و تدوین کنندگان: صادق جعفرزاده، محمد صالح عطار
ناظران علمی: جلیل محبی، احمد حکیم جوادی
متقاضی: کمیته تحریم

ویراستار تخصصی: _____

ویراستار ادبی: _____

واژه‌های کلیدی:

۱. تحریم‌های ثانویه
۲. مقرر مسدودسازی
۳. اتحادیه اروپا
۴. حقوق بین‌الملل

تاریخ انتشار: ۱۳۹۷/۴/۲۳